

Министерство на държавната администрация
и административната реформа

Институт за български език при БАН

ЗАКОН ЗА ТРАНСЛИТЕРАЦИЯТА

Обн. ДВ бр. 19 от 13 март 2009 г.

РАЗБИРАЕМА БЪЛГАРИЯ

<http://transliteration.mdaar.government.bg>

ЗА ДА НИ РАЗБИРАТ ВСИЧКИ!

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда правилата за транслитерация.

(2) Транслитерацията е предаване на буквите от българската кирилска азбука чрез латински букви или съчетания от латински букви. Транслитерацията се извършва чрез система от правила.

(3) Правилата за транслитерация осигуряват еднозначно предаване на български географски имена, имена на исторически личности, културни реалии, както и термини с български произход в съответната научна област със средствата на специално конструирана версия на латинската азбука.

(4) Правилата за транслитерация са в съответствие с графичната система на съвременния български книжовен език и с българските традиции.

Чл. 2. (1) Този закон се прилага относно дейността на органите на изпълнителната власт и на тяхната администрация.

(2) Този закон се прилага и за администрацията на другите органи на държавна власт, предвидени в Конституцията.

(3) Правилата за транслитерация, определени в този закон, се прилагат и от всички юридически и физически лица, които извършват и ползват транслитерация на географски имена, имена на исторически личности и културни реалии, както и термини с български произход в съответната научна област.

(4) Лице, което притежава правоспособност да извършва дейности по картография, е длъжно да извършва възложените му работи в съответствие с изискванията на този закон.

(5) Лице, което съставя, издава или публикува речници, енциклопедии, учебници и учебни помагала, учебни, рекламни и други справочни материали, е длъжно да прилага правилата за транслитерация, установени с този закон.

Чл. 3. (1) Правилата за транслитерация са задължителни, когато като добавка в наименованието на юридическото лице са включени географско име, име на историческа личност или културна реалия.

(2) Правилата за транслитерация са задължителни, когато марката като знак, който отличава стоките или услугите на едно лице от тези на други лица, включва имената на исторически личности.

(3) Правилата за транслитерация са задължителни и за географските означения по чл. 51 от Закона за марките и географските означения.

Глава втора

ОСНОВНИ ПРАВИЛА ЗА ТРАНСЛИТЕРАЦИЯ

Чл. 4. Системата за транслитерацията на българските букви с латински букви е, както следва:

Българска азбука	Версия на латинската азбука
А, а	A, a
Б, б	B, b
В, в	V, v
Г, г	G, g
Д, д	D, d
Е, е	E, e
Ж, ж	Zh, zh
З, з	Z, z
И, и	I, i
Й, й	Y, y
К, к	K, k
Л, л	L, l
М, м	M, m
Н, н	N, n
О, о	O, o
П, п	P, p
Р, р	R, r
С, с	S, s
Т, т	T, t
У, у	U, u
Ф, ф	F, f
Х, х	H, h
Ц, ц	Ts, ts
Ч, ч	Ch, ch
Ш, ш	Sh, sh
Щ, щ	Sht, sht
Ъ, ъ	A, a
Ь, ь	Y, y
Ю, ю	Yu, yu
Я, я	Ya, ya

Чл. 5. (1) Транслитерацията на българските буквени съчетания с латински буквени съчетания е, както следва:

1. буквеното съчетание „дж” се изписва и предава на латиница като „dzh”;
2. буквеното съчетание „дз” се изписва и предава на латиница като „dz”;
3. буквеното съчетание „ьо” се изписва и предава на латиница като „yo”;
4. буквеното съчетание „йо” се изписва и предава на латиница като „yo”.

(2) Буквеното съчетание „ия”, когато е в края на думата, се изписва и предава чрез „ia”.

Чл. 6. Името на българската държава се изписва и предава на латиница в съответствие с установената традиция:

България	Bulgaria
-----------------	-----------------

Чл. 7. (1) Географските термини: планина, равнина, низина, плато, град, село, река, езеро, залив и други, които са част от географско име, се транслитерират по следния начин:

Стара планина	Stara planina
Атанасовско езеро	Atanasovsko ezero

(2) Географските термини, които не са част от географското име, се превеждат според правилата на езика, избран за превод, по следния начин:

Нос Емине	Cape Emine
------------------	-------------------

(3) Прилагателните „северен”, „южен”, „източен”, „западен”, „централен” и други подобни, когато влизат в състава на географското име, се транслитерират по следния начин:

Централен Балкан	Tsentralen Balkan
София-юг	Sofia-yug
Перник-север	Pernik-sever

Чл. 8. Транслитерацията на съставни имена се съобразява с правилата на българския правопис по следния начин:

Златни пясъци	Zlatni pyasatsi
Горна Оряховица	Gorna Oryahovitsa

Чл. 9. (1) Имената на исторически личности и географските имена от съвременни чужди книжовни езици, които използват версия на латинската азбука, се изписват в оригиналния им вид.

(2) Имената на исторически личности и географските имена от съвременни чужди книжовни езици, които не използват версия на латинската азбука, се изписват съгласно системата за транслитерация на съответния език.

Глава трета

КОНТРОЛ

Чл. 10. Министърът на държавната администрация и административната реформа или овластени от него длъжностни лица упражняват контрол по спазването на разпоредбите на този закон.

Чл. 11. (1) Длъжностните лица по чл. 10 имат право да изискват от проверяваните лица всички необходими данни, документи, сведения, справки и обяснения, свързани с контролираната дейност, с изключение на документите и данните, свързани с отбраната и сигурността на държавата.

(2) При извършване на контролната дейност длъжностните лица по чл. 10 са длъжни да:

1. представят заповед за извършване на проверката;
2. отразяват точно резултатите от контролната дейност.

(3) Предписанията на длъжностните лица по чл. 10, издадени в рамките на тяхната компетентност, са задължителни за проверяваните лица и се изпълняват в срок до 30 дни от връчването им.

Глава четвърта

АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 12. (1) Длъжностно лице, което не изпълни задълженията си по този закон и предписанията на длъжностните лица по чл. 10, ако не подлежи на по-тежко наказание, се наказва с глоба от 100 до 400 лв.

(2) На юридическо лице, което не изпълни задълженията си по този закон и предписанията на длъжностните лица по чл. 10, ако не подлежи на по-тежко наказание, се налага имуществена санкция от 500 до 1200 лв.

(3) Физическо лице, което не изпълни задълженията си по този закон и предписанията на длъжностните лица по чл. 10, ако не подлежи на по-тежко наказание, се наказва с глоба от 100 до 300 лв.

Чл. 13. Който съставя или издава речници, енциклопедии, учебници и учебни помагала в нарушение на чл. 2, ал. 5, се наказва с глоба от 400 до 800 лв., съответно с имуществена санкция от 2000 до 5000 лв.

Чл. 14. (1) Физическо лице, което съставя, издава, тиражира, разпространява или предоставя на трети лица учебни, рекламни, справочни и други материали, данни и информация в писмена или електронна форма в нарушение на изискванията на този закон, се наказва с глоба от 100 до 400 лв.

(2) На юридическо лице, извършило нарушение по ал. 1, се налага имуществена санкция в размер от 200 до 800 лв.

Чл. 15. При повторно извършване на нарушение по този закон глобата или имуществената санкция се налага в двоен размер.

Чл. 16. (1) Нарушенията по този закон се установяват с актове, съставени от длъжностните лица по чл.10.

(2) Актовете се съставят, ако в срока по чл. 11, ал. 3 не бъдат изпълнени предписанията на длъжностните лица по чл. 10.

(3) Наказателните постановления се издават от министъра на държавната администрация и административната реформа или от овластено от него длъжностно лице.

Чл. 17. (1) Установяването на нарушенията по този закон, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

(2) Наказателните постановления, с които е наложена глоба до 100 лв., не подлежат на обжалване.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. „Географско име” е име на географски обект.

2. „Географски обект” са: реки, притоци, морета, океани, планини, части от планини, била, върхове, долини, котловини, плата, могили и язовири, мини, градове, села и вилни селища, курорти, курортни селища, курортни комплекси, различни обекти в населените места, включително паркове, градини, сгради, паметници на културата, квартали, жилищни комплекси и други.

3. „Културни реалии” са обекти от традиционната материална култура, свързани с различни сфери на личния и обществения живот, като: дом и семейство, храни, напитки и облекло, включително традиционни носии, обществени места и средища за социален живот и други.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В Закона за геодезията и картографията (обн. ДВ, бр. 29 от 2006 г., изм. бр. 57 и 109 от 2007 г. и бр. 36 от 2008 г.) в чл. 19 се създава ал. 5:

„(5) Актовете на министъра на регионалното развитие и благоустройството по ал. 1, т. 4 са задължителни при изпълнението на дейностите в областта на геодезията и картографията, осъществявани от органите на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление и от юридическите и физическите лица.”

§ 3. Регистрираните до влизането в сила на закона търговски марки, географски означения и наименования на юридическите лица, транслитерирани в отклонение от нормите на този закон, могат да бъдат приведени в съответствие с неговите изисквания.

За повече информация:

<http://transliteration.mdaar.government.bg>

**Министерство на държавната администрация
и административната реформа**

София 1000, ул. „Аксаков” №1

web: www.mdaar.government.bg

e-mail: razbiraema@mdaar.government.bg

Институт за български език при БАН

София 1113, бул. „Шипченски проход” №52, бл. 17

web: www.ibl.bas.bg